

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

CETURTDIEN,
1992. gada
30. aprīlī
Nr.29 (6297)
Mazumtirdzniecības
cena 1 rublis

Paju sabiedrībām — jauni nosaukumi

Kolektīvajām un valsts saimniecībām pārveidoties paju sabiedrībās, vairākas no tām izmainījušas arī savus iepriekšējos nosaukumus.

Saimniecības nosaukums	Paju sabiedrības nosaukums
«Latgale»	«Preiļupe»
«Ausma»	«Ausma»
«Smelteri»	«Smelteri»
«Vārkava»	«Vārkava I»
«Dubna»	«Pelēči»
K.Marksa	«Turība»
«Turība»	«Gaisma»
«Silajāpi»	«Rainis»
Raiņa	«Nākotne»
«Nākotne»	«Vārpa»
«Zelta vārpa»	«Jersika»
«Jersika»	«Rožupe»
«Rožupe»	«Dubna»
«Līvāni»	«Dzintars»
«Dzintars»	«Ezerciems»
«Ezerciems»	«Druva I»
Kirova	«Galēni»
«Galēni»	«Sīļukalns»
«Sīļukalns»	«Vanagi»
«Vanagi»	«Rušona»
Rušona»	«Gailiši I»
«Gailiši I»	«Aglona»
p.s.«Aglona»	«Rudzāti»
p.s.«Rudzāti»	

◆ Preiļu pilsētas valdē

Par ūdeni un gāzi jāmaksā vairāk

Preiļu pilsētas Tautas deputātu padomes valde apstiprinājusi jaunus tarifus par ūdens un gāzes izmantošanu. Kā «Novadnieku» informēja valdes priekšsēdētājs Juris Bricis, sakarā ar energoresursu sadārdzināšanos par ūdens piegādi ierīcēm turpmāk būs jāmaksā 22 rubļi 50 kapeikas, rēķinot uz vienu ģimenes locekli, bet par gāzi — 52 rubļi.

Aptiekai būs vieta poliklīnikā

Preiļu pilsētas valde saņēmusi rajona galvenā ārsta Ivana Deško vēstuli, kurā viņš sola izbūvēt vietu Preiļu aptiekai poliklīnikas telpās, kad būs nodota ekspluatācijā slimnīcas piebūve. Aptiekas vajadzībām paredzēts iedalīt 280 kvadrātmetrus poliklīnikas telpās un tikpat lielu platību pagrabtelpās. Ja tā, tad Preiļu aptiekas problēma, acīmredzot, tiks atrisināta bez jauna objekta celtniecības un kapitālieguldījumiem.

Aina Iļjina

Laikraksta «Novadnieks» redakcija

paziņo uzņēmumiem, organizācijām, iestādēm un citām juridiskām personām, kā arī lasītājiem, ka sakarā ar avīzes izdošanas izmaksu nepārtraukto sadārdzināšanos ar 1992. gada 1. maiju tiek paaugstināta maksa par sludinājumiem un reklāmu.

No 1. maija uzņēmumiem, organizācijām, iestādēm un citām juridiskām personām par 1 kvadrācentimetru avīzes laukuma būs jāmaksā 10 rubļi, privātpersonām — 14 rubļi par vienu avīzes salikuma rindu. Tuvākās ziņas par reklāmas un sludinājumu ieviešanu sniedz redakcijas grāmatvedībā, tel. 22305.

AMATPERSONU UN ĀRŠTATA AUTORU IEVĒRĪBAI

Sākot ar 1992. gada 1. maiju redakcija dokumentus, kuri paredzēti publicēšanai laikrakstā, kā arī ārštata autoru un amatpersonu rakstus (izņemot lasītāju vēstules) pieņem tikai latviešu valodā. Saņemtos materiālus redakcija nerezervē un atpakaļ neizsniedz.

ZINĀS

• No maza līdz lielam, ieskaitot skolotājus, pagājušo pirmdien visiem bija jāuzgērbj kāds zaļš apģērba gabals, otrdien — pelēks, trešdien — dzeltens, ceturtdien — brūns. Tā bija, tā teikt, vizuālā puse pagājušajai nedēļai Galēnu deviņgadīgajā skolā, kas visa bija veltīta Zemes dienai. Katru dienu notika kāds pasākums, katru dienu viena klase uzveda vienu no I.Ziedona «Krāsainajām pasakām». Bet bez tām vēl bija jāraksta sacerējums par zemi, notika zīmējumu un dziesmu konkursi par šo pašu tēmu. Piektdien bija šis savdabīgās zemes pagodināšanas nedēļas noslēgums, kur vēl vajadzēja parādīt zināšanas par daudzām ar zemi saistītām lietām un apbalvot labākos. Bet tīri praktiskai zemes kopšanai jau laicīgi iepriekš pie skolas tika iestādīti košumkrūmi.

• Līvānu kultūras nama drāmas kolektīvs sniedza ASV dzīvojošā rakstnieka A.Rubeņa lugas «Kū līcas yudiņi aizskoloj» pirmizrādi. Trīs cēlienu spēlē par blēdībām un zagšanu no Latgales šenajām dienām piedalījās 18 amatieraktieri. Iestudējumu sagatavoja režisore Anna Pabērza. Lomās veiksmīgi iejutušies bija Aina Jurdža, Ilze Lāčkāja, Juris Ancāns, Bella Stikāne, Ināra Gajevska un daudzi citi. Dekorācijas veidoja Ēriks Mazjānis un Alla Griņeviča, tērpus šuva Ilze Lāčkāja.

• Kā jau ierasts kaimiņiem, Līvānu kultūras nama skatuve šodien atkal tiek nodota 1. vidusskolas audzēkņu rīcībā. Gadskārtējais atskaites koncerts pulksten 18.00.

• Aglonas kultūras namā notikušajā naktsballē sparīgi muzicēja Aizkalnes un Pelēču vokāli instrumentālie ansambļi un paši mājnieki.

• Notika rajona diskžokeju seminārs. Kāds būs diskomaratons? Gaidāmajai diskotēku skatei citīgi gatavojas Aglonas «Mirāža» (vadītāji Viktors Valainis un Juris Leitāns), Preiļu KN «Akustika» (vadītāji Nikolajs Ankipovs un Juris Medvedjevs), Jānis Krumpāns no Aizkalnes un Jānis Matvejevs un Vasilijs Mihailovs no Pelēciem. 2. maija nakts diskomaratons rajona kultūras namā būs savdabīga skate. Tās uzdevums: noteikt diskotēku līmeni rajonā un izlemt cenu politiku.

• Austrumu elektrisko tīklu Preiļu rajona elektrīki dzīvo materiālu un benzīna trūkuma apstākļos. Vienīgais lielākais celtniecības objekts ir maģistrālās 20 kilovoltu elektrolinijas atjaunošana no Priekuljiem uz Stabulniekiem. Pārvietojamā mehānizētā kolonna šeit maina stabus, bet jaunu vadu trūkst. Tiek izlietoti tie paši vecie, kuri kādam laikam vēl noderēs.

Notiek bazilikas apkārtnes rekonstrukcija

Daži Aglonas ciemata iedzīvotāji, ieradusies Preiļos, izteica sašutumu par to, ka ap Aglonas baziliku tiek izzaģēti simtgadīgi koki, neprasot iedzīvotāju piekrišanu.

Aglonas bazilikas prāvests un dekanāta dekāns A.Aglonietis telefoniski paskaidroja, ka bijuši daudzi projekti bazilikas apkārtnes rekonstrukcijai. Tie apspriesti, un Ag-

Ķieģeļu ražošanas paplašinās

Būvmateriālu un konstrukciju kombināts Līvānos pašlaik dzīvo bez īpašām raizēm. Kaut arī, kā teica direktora vietnieks Antons Jaudzems, arī lielities neesot ar ko. Tomēr galvenajā kombināta celā — ķieģeļu celā — darbs ne reizi nav apstājies. Māla Latvijas zemītē pietiks vēl ilgam laikam. Nervus pa laikam gan pakūtina gāzes, kas nepieciešama ķieģeļu apdedzināšanai, nepiegādes draudi un cenas. Tomēr nākotnē uzņēmums raugās diezgan cerīgi un gatavojas ap jūnija sākumu vēl laist vajā trešo ķieģeļu apdedzināšanas krāsmi. Varbūt arī maija beigās. Viss atkarīgs no celtniecības pabeigšanas. Par bezdarbu pat nav runas, gluži otrādi, nāksies vēl pieņemt cilvēkus, kas apkalpos jauno sēdināšanas automātu (iekārta, kas ķieģeļus no žāvēšanas vagoniem pārvieto uz apdedzināšanas vagoniem). Jaunais automāts nepieciešams pie jaunās krāsmi.

Tātad, ķieģeļu ražošana vēl paplašināsies. Bet pašlaik ik mēnesi saražo pāri 7 miljoniem ķieģeļu. Noņēmēju tiem netrūkst, jo pašlaik Līvānu ķieģeļi Latvijā ir lētākie. 75. markas ķieģeļu tūkstošs maksā pieci tūkstoši rubļu, tūkstošis 100. markas — seši tūkstoši rubļu. Kā uzskata A.Jaudzems, produkciju vēl sadārdzināt nebūtu prāta darbs, — trūktu pircēju. Nepalietinot izmaksas, jāliek lietā visas rezerves. Viena no tām varētu būt arī brāķa produkcijas samazināšana. Kaut arī tās nav daudz — 2,5—3 procenti, tomēr kombināta domā, kā šo skaitli varētu samazināt.

Gan no vecajām rezervēm, gan no pasūtītāja materiāla, gan arī no piegādātā metāla produk-

ta ražošanai izmantotu benzīnu, nolemts, ka, sākot ar maiju, brigādes strādās tikai četras dienas nedēļā, tiesa, pa desmit stundām. Ietaupīsies vismaz tas benzīns, kas nepieciešams brigādes izvadīšanai uz objektu.

Pārdēļā laikā daudz nepatikšanu sagādā mežu izgriezēji. Viņi sabojā elektropārvaldes līnijas, un reti kurš ir tik apzinīgs kā, piemēram, Grebežs no Rušonas, kurš pats ierodas un apmaksā savu nodarījumu. Lielāko tiesu jāmeklē gan postījuma vieta, gan vainīgais, un bieži vien velti. Tomēr ar bojātām līnijām elektrīki galā tiek laikus.

• «Gribi dzīvot, mācies grozīties» — šo seno parunu katrs tulko pa savam. Kā pastāstīja «Energokontroles» kantorī, Preiļu un pagastu iedzīvotāji iemanījušies par elektrību maksāt uz priekšu. Vispār jau tas nebūtu nekāds slikts, ja vien šis paņmiens netiktu izmantots tad, kad elektroenerģijai mainās cenas. Piemēram, janvārī daudzi iemanījās pat tūkstošus vēl nenodēdinātu kilovatu apmaksāt pa vecam — sešas kapeikas par kilovattstundu. Pēc tam vai gadu varētu dzīvot, kamēr skaitītājs nonāktu līdz jau apmaksātam skaitlim. «Energokontroles» inspektori bija spiesti rīkot pārbaudes pie enerģijas patērētājiem un, protams, nonākt nepatīkamās konfliktos... Preiļos šādu pārmasātāju sevišķi daudz bija Liepu ielā, arī celtnieku ielā. Vietējais energodienests šādus pārkāpumus atklāja arī Riebiņu pagastā.

Nu, kad apmaksā par elektroenerģiju ir mainījusies vēleiz, «Energokontrole» jau pēc saviem papīriem mana, ka atkal kaut kas nav tā, kā vajag...

• Ar lugas «Palmas zaļo vienmēr» iestudējuma pirmizrādi Rudzētu vidusskolā rītvakar 12. klase svinēs savu zetonu vakaru. Skolā šī klase raksturojas kā centīga un prātīga, no kuras sagaidāmi gan augstskolu studenti, gan jaunsaimnieki.

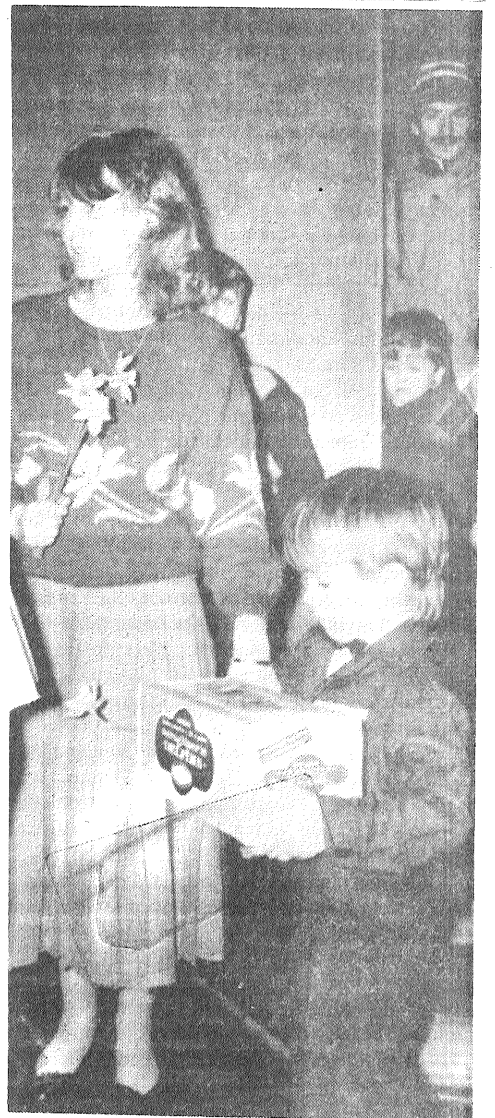
Bet jaunsaimnieki ir arī skolotāju vidū. Skolotāja Antoņina Pastare ar vīru ir saimniece 25 hektāriem, bet laborante, daudzbērnu māte Zenta Detkova ar dzīvesbiedru saimnieko 60 hektāros.

• Savu augļu dārzu veido Preiļu bērnu dārzā «Auseklītis». Arī šogad nopirkti daži desmiti ābeļu, plūmju stādu. Tie iedēstīti. Iestādītas arī avenas. Bērnu dārzā uzskata, ka labāk audzēt vairāk augļu kociņu, kaut arī šopavas, tāpat kā citiem gadiem, dēstīti košumkrūmi, koki. Vadītāja V.Mālniece gan sūrojas par vecāku neatsaucību. Bija iecerēts izveidot bērnu birzliņu, kurai stādīnus vecāki varēja sarakst, lai nav jāpērk par naudu. Bet stādīnus atnesa tikai daži.

• Pilsētas pagasta deputātu sesijā pieņemts lēmums laukumu pie bazilikas veidot uz Aglonas — Krāslavas ceļa pusi, vārti arī tiks pārceļti.

Protams, atsevišķi cilvēki tam var nepiekrīst, bet tāds ir kopējs lēmums un atliek tikai atrākt to īstenot.

J.Silickis

Mazs bij' mans augumiņš

Mazie sīkaiņi ar skanīgām balsīm uzstājās Līvānu kultūras namā, lai noskaidrotu kārtējā vokālistu konkursa «Cālis-93» dalībnieku Rīgā. Mazajiem četri — seši gadiņi, bet daudzi no viņiem jau nebaidās uzstāties publikas priekšā. Daži pat dzied folkloras kolektīvos.

Lai arī cik nebūtu apburoši mazi bērni, stingrā žūrijas komisija, kurā galvenokārt bija mūzikas skolu pedagogi, tomēr ļoti kritiski vērtēja muzikālo audzinātāju darbu. Ja pašu mazo, bet drosmīgo dziedātāju varēja uzteikt par tērpumu (Dagnija Čāzere), par trijstūra pielietojumu (Līva Kovaļevska), par artistisku izpildījumu (Linda Leiāne)... tad vadītāji šādu uzslavu nesaņēma. Maz strādās ar bērniem.

Mazo vokālistu repertuārs arī neizraisīja īpašu atzinību: skanēja pat pašu vadītāju bērniņas dziesmas. Netika līdz ar to ņemts vērā viens no skates noteikumiem, jaunas latviešu oriģināldziesmas izpildījums. Bet tas lai paliek pedagogu ziņā.

Publika, kur pārsvarā bija mazie konkurstantu vienaudži un vecāki, atzinīgi uzņēma katru priekšnesumu. Svētīgu gaisotni ienesa arī patīkamais skatuves noformējums. Koncertu kuplīnāja pilsētas jaunrades nama kolektīvi un bērnu mūzikas skolas audzēkņi ar savu uzstāšanos.

Mazos vokālistus skatei sagatavoja Maīta Rimša, Vanda Bebrīša, Gaļina Kuzmina un Laimonis Kārklīns. Skatītāju balvu izpelnījās pats drošākais no visiem — Edgars Kārklis. Bez skaistām dāvanām nepalika neviens no konkursa dalībniekiem. Četrgadīgais Armands Eriņš (vadītāja Vanda Bebrīša) tika izvirzīts par kandidātu uz lielo «Cāli». Pagaidām. Jo tikai 1. maijā notiks Preiļu zonas konkurss, pēc kura tad arī kļūs zināms mūsu rajona pārstāvis republikas mazo vokālistu konkursā.

Voldemārs Romanovskis

Attēla: labākais starp līvāniešiem — Armands Eriņš.

Jāņa Silicka foto

L.Rancāne

1. maijs — Latvijas Satversmes sapulces sasaukšanas diena

Kā dzima valsts pamats

Latvijas atbrīvošanas kara frontēs izcīnītajai neatkarīgajai valstij bija nepieciešams izstrādāt tās pamatlikumu — valsts Satversmi. Šī uzdevuma veikšanai 1920. gada aprīlī vispārējās, vienlīdzīgās, tiešās, aizklātās un proporcionālās vēlēšanās tika ievēlēta un tā paša gada 1. maijā uz savu pirmo sēdi sanāca Latvijas Satversmes sapulce. Divdesmit vienu gadu sasniegušie un vecāki abu dzimumu Latvijas pilsoņi no 24 partijām un grupām 57 kandidātu sarakstiem ievēlēja 150 Satversmes sapulces locekļus (rudenī ievēlēja vēl divus locekļus no atbrīvotajiem Ziemeļlatvijas pagastiem). No 150 vietām 76 ieguva latviešu pilsoniskās partijas, 57 — sociāldemokrāti un 17 — minoritātes. Par Satversmes sapulces prezidentu ievēlēja Zemnieku savienības ieteikto Jāni Čaksti. Viņš vēlēšanās ieguva 83 balsis. Jānis Rainis — 48. Par sekretāru ievēlēja sociāldemokrātu kandidātu Robertu Ivanovu.

Satversmes sapulce darbojās līdz 1922. gada 7. novembrim, nododot pēc tam varu jaunievēlētajai Saeimai. Valsts pamatlikumu pieņēma 1922. gada 15. februārī. Jāpiebilst, ka Satversmes otrā daļa, kurā bija runa par pilsoņu tiesībām un pienākumiem, balsošanā neguva vajadzīgo balsu skaitu un tā arī netika pieņemta. Izstrādājot Satversmi, tās autori ņēma vērā gan tā dēvētās Veimāras konstitūcijas (Vācija) principus, gan arī citu zemju demokrātiskās konstitucionālās normas. Saskaņā ar Satversmi, Latvijai bija jābūt parlamentāra tipa valstij. Sociāldemokrātu ietekmē valsts prezidenta (kuru ievēlēja Saeima) pilnvaru loks tika ierobežots galvenokārt ar reprezentatīva rakstura funkciju veikšanu.

Satversmes sapulce izstrādāja un pieņēma arī ārkārtīgi svarīgo agrārās reformas likumu, kas piepildīja daudzus tūkstošu Latvijas laukstrādnieku mūžsenās ilgas pēc «sava kaktiņa, sava stūrīša zemes». Operatīvi nācās pieņemt arī veselu virkni citu likumu. Ne mazums pūļu prasīja kara izpostītās valsts budžeta sabalansēšanu un kredīta sistēmas veidošanu. Satversmes sapulces pilnvarojumā Kārļa Ulmaņa, bet kopš 1921. gada jūnija Zigfrīda Meierovica vadībā, Latvijas valdība sekmīgi īstenoja valsts jaunbūves darbu.

Lielu vēribu Satversmes sapulce veltīja ārpolitikai. Kuras vadība bija uzticēta Zigfrīdam Meierovicam, 1920. gada 5. jūlijā tika izbeigts karstātvoklis starp Latviju un Vāciju. Tā paša gada 11. augustā parakstīts miera līgums starp Latviju un Krieviju. Baltijas valstu sadarbības kontūras iezīmējās 1920. gada augustā un septembrī notikušajā Buļduro konferencē. 1921. gada 26. janvārī Latvija tika starptautiski atzīta de iure, bet tā paša gada 22. septembrī uzņemta Tautu Savienības (tagadējai ANO līdzīga organizācija).

Satversmes sapulce 213 kopsēdēs apsprieda un pieņēma 205 likumus, kas veidoja drošu pamatu jauncelamajai valstij. Jāpiebilst, ka arī likumus par Latvijas Republikas karogu un ģerboni ir pieņēmusi Satversmes sapulce 1921. gada 15. jūnijā.

E. Pelkaus.
vēsturnieks (LETA)

PULKĀ EIMU

Jura diena Preiļu kultūras namā pulcināja visas Latgales mazos folkloras draugus. Šeit notika viens no bērnu un jauniešu folkloras festivāla «Pulkā eimu, pulkā teku» pirmā posma pasākumiem.

Ar izteiksmīgu muzicēšanu jaunos dziedāt- un dejojotgribētājus sagaidīja Ulda Bērziņa vadītā Preiļu 1. vidusskolas muzikanti. Saimnieces un līdz ar to visa pasākuma vadītājas lomā lieliski bija iejutusies Monika Livdāne. Patīkamu pārsteigumu sarīkojuma dalībniekiem sagādāja Lieldienu zaķa ierašanās. Pēdējais nenāca viens, bet ar milzīgu oļu, no kuras drīz vien parsteigto skatītāju priekšā izšķīlās Čālis. Tie veļoja laimes un cienāja ar pontogu.

Neseno Lieldienu un Jura dienas izdarības un ticējumi noteica toni visiem svētkiem. Katrs kolektīvs izpildīja divas tautasdziesmas un tad aicināja publiku uz rotaļu vai deju. Tieši rotāļās iešana un dejošana palīdzēja bērniem uzturēt možu parastātvokli aukstajā kultūras namā.

Maijas Aizpurietes vadītais Līvānu 1. vidusskolas folkloras ansamblis aizsāka šo koncertēšanu, stafeti nododams «Ceiruleitlim». Tad nāca kārtā ciemiņiem no Upītes un Pušmucovas, Nautrāniem un Gaigalovas. Uzteicami muzicēja un darbojās pašmāju kolektīvi Jaunsilavas un Peleču deviņgadīgo skolu folkloras draugi, bērnudārza «Pasaciņa» folkloras kopa. Bērnu folkloras svētku gaitā bija ļoti pazīams kolektīvu vadītāju Annas Kārkles, Ilēnas Balaško, Ilzes Rožinskas, Romualda Keirāna, Jāņa Teilāna un citu darbs.

Kolektīvi, kuriem atradīšies sponsori, ieradīsies uz svētkiem Rīgā. Pirmajā dienā viņi apmeklēs bērnudārzus, lai iemācītu maziņus tām gudrībām, kuras atrodamas dainās un pašiem jau ļoti zināmas. Tas viss notiks ar dziesmas, rotāļās un dejas starpniecību.

Bez tam svētku programmā būs koncerti Brīvības muzejā un Kongresu namā. Uz svētkiem tiek gaidīti arī tālāki ciemiņi no ārzemem.

Par svētku norisi Rīgā kolektīvu vadītājus informēja to galvenais rīkotājs Ernests Spičs. Viņš arī detalizēti izanalizēja katras folkloras kopas sniegumu, izceļot atšķirīgo, tikai tai piemēroto, kā arī norādīja uz kļūmēm.

Kamēr pieaugušie pārrunāja nopietnas lietas, tikmēr mazie aizrautīgi šupojās šupolēs, gāja rotāļās un sildījās pie Juradienas uguns-kura kultūras nama pagalmā.

Tā sākās Latgales bērnu folkloras kopu ceļš uz kopā satiecēšanu Rīgā Starptautiskajā bērnu folkloras festivāla «Pulkā eimu, pulkā teku».

Voldemārs Romanovskis

ATTĒLOS:

- izlozi vada Lieldienu zaķis ar čāli;
- uzstājas Jaunsilavas deviņgadīgās skolas folkloras kopa;
- sadancošanās.

Jāņa Silicka foto

Runa būs par «tērauda zirgiem» — traktoriem, kam ir desmiti un simti zirgspēku, bet kas tāpat prasa labu kopšanu — «maigumu un eļļu», lai vienmēr būtu darba kārtībā un ar tiem varētu strādāt ne tikai tīrumā, bet arī izbraukt uz ceļa. Vai ziniet, cik traktoru ir paju sabiedrībās un cik pagastu zemnieku īpašumā? Precīzu skaitu nenosaukšu, bet pēc tiem neoficiālajiem datiem, kas ir Valsts tehniskās uzraudzības inspekcijas rīcībā, apmēram vienāds skaits. Lai nu vēl apgalvo, ka zemnieki ir nabagi. Bet kā ir ar šīs tehnikas tehnisko stāvokli? Par to — mūsu saruna ar inspekcijas priekšnieku Staņislavu REINI.

— Bet vispirms lasītājiem būtu jūs jāsēdā priekšā, kas esat un ar ko nodarbojaties pēc visiem pārskatījumiem?

— Šogad janvārī Latvijas Republikas Lauksaimniecības ministrija izdeva pavēli par vienotas inspekcijas tehnikas uzraudzības izveidošanu. Tā ir bijušo darba aizsardzības un tehniskās uzraudzības inspekciju tiesību un pienākumu pārņemotāja, kuras agrāk bija Lauksaimniecības ministrijas strukturālās organizācijas. Tagad mēs esam patstāvīga organizācija ar savu kontu bankā un juridiskas personas tiesībām šīs pašas ministrijas paspārnē. Ir mums arī savs nolikums, kurā, cita starpā, teikts, ka reģionālās (rajonu) inspekcijas ir veidojami, kuru pienākumus nest pilnīgu atbildību par efektīvu un sistemātisku traktortehnikas un tās vadītāju darbu, veikt šīs tehnikas reģistrēšanu, vadītāju atestāciju, izsniegt traktoru valsts numuru zīmes un tehniskās pases. Valsts tehniskās uzraudzības inspektors savas kompetences ietvaros jebkurā laikā var pārbaudīt traktortehnikas ekspluatāciju un vajadzības gadījumā to pārtraukt, noteikt kārtībā uzlikt soda naudas, īpašniekiem

dot vajadzīgos norādījumus, nosūtīt uz ceļu satiksmes un tehniskās ekspluatācijas noteikumu zināšanu pārbaudēm, reģistrēt pirkšanas un pārdošanas līgumus.

— Skaidrs, bet kā jūs atšķirt no «parastajiem mirstīgajiem»?

♦ Intervija
Kādu zirgu jūgsim

— Mūsu inspekcijā bez manis ir vēl inspektors Leons Landzbergs, arī viņš strādā sen un domāju, ka visiem pazīstams. Bet bez visa tā mums ir vajadzīgie mērinstrumenti, speciāli tēpi, satiksmes regulētāju ziņļi, kompostieri un citi nepieciešamais inventārs, ir tiesības nēsāt formas tērpus, ir, protams, arī nepieciešamie dokumenti. Mūsu tiesības un pienākumi uzskaitīti Latvijas Republikas Lauksaimniecības ministrijas attiecīgā pavēlē.

— Varbūt vairāk pakavēsimies pie diviem jūsu darbības virzieniem, jo tie attiecas gan uz paju sabiedrībām, gan arī zemnieku saimniecībām. Sāksim ar to, ka saimniecībā ir parādījusies agrāk nebijis traktors.

— Saskaņā ar Lauksaimniecības ministrijas pavēli mums par to ir jāiesniedz pieteikums, lai saņemtu valsts numurziņi, bet šim nolīkam jāuzrāda izgatavotājas rūpnīcas tehniskā pase, dokuments par traktora piederību (pirkšanas un pārdošanas akts, par dāvināšanu, bezatlīdzības nodošanu un tamlīdzīgi), kā arī kvīts, ka saimaksāts gan par numurziņi, gan tehnisko pasi (fiziskām personām). Gadās, ka cilvēks ir pats izgatavojis kādu pašgājēju mašīnu ar mehānisko dzinēju — šādos gadījumos uzrādams attiecīgas komisijas slēdziens par dotās izgudrojuma ekspluatācijas drošību. Šādu komisiju mēs norīkojam mēneša laikā pēc paziņojuma.

— Kā tas tiek darīts praktiski?
— Jaunās tehnikas reģistrēšanai, kā arī jau

esošās apskatei inspekcija nosaka laiku un vietu, legādātais traktors reģistrējams mēneša laikā. Ja to pārdod citam, uzdāvina vai kā citādi realizē, tad numurziņi nododama inspekcijai.

— Bez šaubām, par visiem pakalpojumiem

un vērtībām jums pienākas maksa, bet tā ka viss, tajā skaitā arī cenas, ir pastāvīgā kustībā un mainās, par tām netaujāšu — tie, kā tas interesē, var griezties pie jums tieši. Pāriesim pie uzraudzības jautājumiem.

— Traktortehnikas valsts uzraudzība pa jaunam mūsu republikā organizēta kopš šī gada 1. marta, tāpēc arī visi pasākumi, kas ar to ir saistīti, tajā skaitā jau minētie. Mūsu rajonā noslēdzies traktortehnikas apskatu pirmais loks paju sabiedrībās un tās, kas pieder zemnieksaimniecībām, sācies otrs. Paju sabiedrībās pēc tehniskajiem parametriem ekspluatācijai derīgi atzīti vairāk par tūkstoti traktori. Apskatē ļabi bija sagatavojušās sabiedrības «Aglona», «Rūšona», «Ausma», Raiņa vārdā nosauktā, «Nākotne», «Preiļupe», «Rožupe», «Rudzāli», «Ezerciems», «Dzintars» un citas. Nosauktajās lielāka kārtība arī piekabju tehniskajā stāvoklī. Raksturīgi, ka agrāk tradicionāli pavasara apskatēs atpalciekošās saimniecības šoreiz kā paju sabiedrības sākušas nopietnāk izturēties pret šo pasākumu, vairāk traktorvienību varēja ieskaitīt sakārtoto grupā. Vāji gatavas bija «Galēni», «Peleči», «Smelteri», «Jersika».

— Patīkama pazīme, varbūt pārskatīšanās būs gājusi labumā. Bet kā ar zemniekiem piederīgo tehniku?

— Ne gluži viss kārtībā. Divas reizes personiski pats pagastu valžu vecākajiem un zemnieku biedrību priekšsēdētājiem atgādināju par traktoru un piekabju sakārtošanu, norunā-

jām arī to, ka viņi izdomās, kad labāk savest tos vienkopus un mēs varēsim apskatīt. Visi piekritoši māja ar galvām, ka tā būšot ļabi un bija ar mieru rīkoties. Mēs inspekcijā veltī izgaidījāmies, kad tad kāds pasauks. Kad izstrādājām paju sabiedrību noteikto un piekabju apskatu grafikus un ieteiktos termiņos sākām tos pildīt, tad tur parādījās arī individuālās tehnikas īpašnieki. Taču apskatīta un atzīta par derīgu izmantošanai nepavisam ne visa. Domāju, ka pagastos nez vai kāds zina, cik tad isti traktori ir zemniekiem. Kādreiz pēc stāvokļa uz 1991. gada sākumu parēķinājām, ka zemnieku saimniecībās to ir ap 1020 vienībām, bet pārbaudījuši esam tikai pusi. Gada laikā taču būs arī citi iegādājušies traktorus. Pa 20 līdz 30 zemnieku mašīnām pārbaudītas Saunas, Peleču, Rožkalnu, Turku, Rudzātu, Rauniešu un citos pagastos. Pēc mūsu datiem Saunas, Rožupes, Rožkalnu, Rudzātu un citos pagastos zemnieku rīcībā ir vairāk par pussimti traktori. Bet ja traktors nebūs pārbaudīts un pieņemts par derīgu ekspluatācijai, ar to nedrīkstes braukt.

— Paju sabiedrībās esat sākuši tehnikas apskatu otro loku — kad tas jānoslēdz? Un vai ir kādas izredzes tiem zemniekiem, kuri nosebojušies?

— Apskates turpināsies līdz 1. augustam. Tās ir ikgadējs pasākums. Kad termiņš būs pagājis, būsīm spiesti piemērot sūngras sankcijas, izmantojot mums dotās tiesības. Starp citu, šogad jau sastādīti 32 protokoli. Atklāti rupji ekspluatācijas noteikumu pārkāpumi — piekabēs pārvadāja cilvēkus, tām nebija numurziņu un nedarbojās signalizācijas sistēmas, nebija drošības trošu, traktoriem stūres iekārtas neatbilda noteikumiem, lecēja eļļa un tamlīdzīgi. Daži brauca bez vadītāju tiesībām un vispār bez jebkādiem dokumentiem.

— Saprotams, ka bez stingrības nevar. Paldies par sarunu un novēlu uz ceļiem un drošas sastapt tikai disciplinētus traktoru stūrētājus!

Sarunājis
Antons RANCĀNS

SVETITAS R LIELDIENAS

Lieldienas — pavasara gaišākie, skaistākie svētki. Kristus augšāmcelšanās svētki. Jā, Kristus ir augšāmcelies. Mums tam ir jātic, lai saprastu un jāsaprot, lai ticētu. Mums ir jāpacelās pie Dieva, jo tikai tur mēs spēsim rast patieso mieru, prieku un gaišumu, ko tik ļoti vēlamies.

Ar šādu gaišu ieskaņu sākās Lieldienu sarīkojums Līvānu bērnu jaunrades namā. Šoreiz uz sarīkojumu Lieldienu zakis bija aicinājis bērnus invalīdus kopā ar vecākiem. No 38 uzaicinātajiem pasākumā piedalījās 26 bērni un viņu vecāki.

Te visus gaidīja pulciņu dalībnieku un vadītāju noformēta Lieldienu izstāde un svētku galds. Ar interesi klātesošie noskatījās ansambļa «Ceiruleīts» sagatavoto uzvedumu «Par visticamākās Tibijas un gaiļa Mača saimi», noklausījās bērnu sagatavoto koncertu, labprāt minēja mīklas, gāja rotālās un mielojās ar pašceptajiem pīrāgiem, konfektiem, tortēm un lauku sieru. Bērni priecājās par humanitārās palīdzības sūtījumu — sēklēm un saldumiem, ko no Preiļiem atsūtīja Marta Veitas kundze.

Svētku izskaņā bija klusa vēlēšanās dzirdēt atsauksmes par šāda veida pasākumiem. Vecāku acīs bija asaras..., un atsauksmju grāmatā tika ierakstīts: «Lūdzam iesākt svētīgo darbu turpināt. Beidzot arī mūsu bērniem ir svētki.» Un seko 26 paraksti.

Tā ideja, kas radās «Ceiruleiša» vadītājai Annai Kārklei, ansambļa bērniem un vecākiem par šāda pasākuma nepieciešamību tepat Līvānos, nu ir īstenota. Bet iesāktais darbs jāturpina. Jo, kā teica bērnu ārste Mirdza Stare: «Pārāk daudz mūsu mazajū pilsētā ir dūmeņu, kas atstāj savu ietekmi pirmām kārtām uz bērnu veselību». Aizdomāsimies arī par Feldšera Vitālija Viļuma teikto, braucot no Labdarības koncertu Rīgā: «Mēs nezīnām, kādi bērni dzims mūsu mēitām. Jo par Līvānu piešārņojumu atkal tiek klusēts.»...

Par atbalstu paldies pasākuma sponso-riem: Preiļu siera rūpnīcas direktoram Viktoram Solovjovam, Līvānu stikla fabrikas administrācijai un Jolantai Kozlovai, Līvānu maizes kombināta direktoram Aleksandram Jevdokimovam un Līvānu patērētāju biedrības priekšsēdētājai Līlijai Stumbiņai. Par garšīgajām tortēm un cepumiem bērnu vārdā paldies Natālijai, Jutai, Mārītei, Gaļīnai, Līvījai, Andai, Inārai un Irēnai. Par

Šajā izskaņā — Kristus un Edgara vecmāmiņai un par saldo dzērveņu dzērienu — Romualdam. Ceram uz sadarbību turpmāk.

Milēsim viens otru, jo mūsu tuvākais ir ikviens cilvēks, vienalga, draugs vai ienaidnieks. Nedaršim citam to, kas pašam nepatīk. Palīdzēsim vajākamajam, nepaiesim viņam vienaldzīgi garām. Tad arī Dievs mūs sargās.

Valentīna POIKĀNE,
rajona SJC Līvānu nodaļas pulciņu
darba organizatore

ATTĒLOS:

- Jautras Lieldienu svin gan svētku viesi, gan paši rīkotāji;
  - Lieldienu zakis visiem liek minēt mīklas.
- Ērika LIETAUNIEKA foto

ŠPOLANSKA MĪKLAS

Nobeigums, sākums 27. numurā.

Ipašas pateicības pret līdzgaitniekiem Špolānskim nebija. Tiecoties pēc neatkarības un būdams temperamentīgas dabās, viņš gluži vienkārši nespēja intriģēt. Agrākie domubiedri drīz vien saķīdojās. Pats Špolānskis pamazām pakļāva sev Latvijas pagastu un apriņķu pašvaldību krievu darbinieku savienību, ticis valā no sāncenšiem — Timofeja Pavlovska un Ivana Korniljeva, tāpat Saeimas deputātiem. Špolānska attiecības ar citiem krievu politiķiem kļuva aizvien vairāk saspriegtās un pat naidīgas. Kā izveidojās «Golos naroda» ("Tautas balss"), izsākot viņa nonievāto konkurentu redzes viedokli, Špolānski apvainoja visos nāves grēkos, bet sevišķi par apšaubāmām saimnieciskām izdarībām un spekulāciju, kā rezultātā daudzi zemnieki tika izputināti, un deva viņam šādu raksturojumu: «... viņš ir šis krievu un Latvījai... kristītais eņģelis... nekad nav zinājis zemnieku dzīvi un pazinis zemnieku likstas. Tirgojas ar boļševīkiem — visa krieviskā ienaidniekiem, sevišķi zemniecības». Līdzīgus apvainojumus cēla priekšā arī Latgales zemnieku vidū populārais deputāts Meleļijs Kallistratovs, ko savā laikā, starp citu, labi pazina arī preiļieši.

Un tomēr Špolānska politiskā karjera veidojās visai sekmīgi. Saeimā ievēlēts viņš tika trīs reizes, un tikai Kallistratovam piekāpās no krievu iedzīvotājiem iegūto balsu skaitā.

Savukārt pats Špolānskis drīz vien atskārtā, ko Saeimā var nozīmēt deputāta — vienpusēja balss, turklāt nacionālās minoritātes pārstāvja — bieži vien tai bija izšķirošā loma kādas koalīcijas veidošanā vai svarīga lēmuma pieņemšanā. Neatkarīgā parlamentārieša stāvoklis Špolānski padarīja par ārkārtīgi svarīgu figūru abu galveno politisko sāncenšu — Sociāldemokrātu un

Zemnieku savienības — acīs, un viņš (protams, uz zināmiem noteikumiem) prata atnest kopīgo valodu kā ar vieniem, tā ar otriem. Piemēram, 1926. gada decembrī kopā ar M.Kallistratovu atbalstīja M.Skujenieka «kreiso» kabinetu un līdz ar to valdošajai koalīcijai nodrošināja minimālo vairākumu Saeimā (25 mandāti no 100) un tūlīt ka kompensāciju par visu saņēma vietu Centrālajā zemes ierīcības komitejā. Taču šī sadarbība ar sociāldemokrātiem ne par mata tiesu nepasliktināja Špolānska attiecības ar Saeima labējo spārnu. Jau 1928. gada februārī viņu uzaicināja par zemkopības ministra tehnisko biedru (vietnieku) P.Juraševska konservatīvajā valdībā. Tā Špolānskis kļuva par «pirmo krievu ministru» Latvijas pirmās republikas vēsturē.

Kā jau atzīmēts, Špolānskis nekad nav izcēlies ar patstāvību savos uzskatos un darbībā. Droši vien viņa kā politiķa galvenā iezīme bija precīzas līnijas izpalkšana. Uz to, ka pastāvīgi maina pozīcijas, norādījuši praktiski visi oponenti, tajā skaitā arī, piemēram, sociāldemokrāts no Daugavpils V.Piņģevskis. To pašu apliecina arī atklātā balsošana Saeimā: atkarībā no kārtējās situācijas, Špolānskis atbalstīja gan sociāldemokrātus, gan viņu pretiniekus. Radās iespaidi, ka viņš pieslēgjes tiem, kuri bija spēcīgāki dotajā brīdī. «Nauda nesmird»? Grūti pateikt, vai par šiem pakalpojumiem Špolānskis ko arī saņēma virs savas depu-

tāta algas, bet katrā ziņā viņam nebija problēmu ar labiem amatiem. Interesanti, ka pedēja Saeimā vairs nepiedalījās svarīgu lēmumu apspriešanā vai arī atļūrējās balsošanas laikā.

Kopā ņemot, Špolānskis bija aktīvs parlamentārietis, centās uzstāties jebkurā ievēribas cienīgā jautājumā. Viņa runām bija raksturīga loģiska uzbūve un ārkārtīgā piesātinātība ar skaitļiem (tas, laikam, izskaidrojams ar viņa aizraušanos ar precīzajām zinātnēm). Viņš runāja par zemnieku grūto stāvokli (jā, arī citi deputāti neslēpa savu līdzjutību pret lauku darba ļaudīm), nosodīja savus kolēģus latgaliešus par neprātīgu atbalstu valdošajām koalīcijām, lai gan viņu balsu bija pietiekami, lai nobloķētu jebkuru antitautisku valdības lēmumu, norādīja uz Latgales pakļautības stāvokli ("uz Latgali skatās kā uz kādu nevajadzīgu, Latvijai svešu tās sastāvdaļu").

Špolānskis nenoguris atkārtoja par savu pilnīgu lojalitāti pret jauno dzimteni. Bet vēl biežāk aicināja aizstāvēt jaunās valsts krievu valodā runājošo iedzīvotāju pilsoņu tiesības (tāpat kā Kallistratovs, krieviem viņš pieskaitīja ukraiņus, baltkrievus un vispār citu nāciju ļaudis, kuri savā sadzīvē pieturējās krievu valodai un kultūrai). Saprrotot nacionālo jūtu īpašu delikātumu, savā darbībā tam Špolānskis pieskāra īpašu nozīmi. Piemēram, nevēlēšanos palikt valdības sastāvā viņš motivēja tieši ar to, ka tā neapmierinošu palīdzību sniedz krievu iedzīvotājiem lauku apsaimniekošanas sfērā (saglabājies viņa demisiijas iesniegums, rakstīts latviešu valodā, bet ar daudzām kļūdām). Raksturīga arī Špolānska momentālā reakcija uz pazīstamā ar savu naidīgo noskaņojumu pret mazākumtautībām deputāta centrīsta J.Breikša repliku, kurš aicināja

no parlamenta tribīnes runāt latviski: «Nākamajā Saeimā!» (J.Breikšs bija pārsteigts: «Nākamajā?!»). Piekritisiet, ka tā atbildēt varēja pieredzējis politiķis, kurš ļabi apzinājas savu vertību un jau iepriekš spēja paredzēt savu izteicienu efektivitāti.

Taču K.Ulmaņa izdarītais apvērsums pieļika punktu Špolānska cerībām kļūt par «mūžīgo» deputātu (starp citu, par desmit gadiem, ko cilvēks sabijis parlamentā, tika piešķirta solida mūža pensija...). Pēc 1934. gada ziņas par Špolānski ir visai skopas. Ir skaidrs, ka viņu piemeklēja tāds pat liktenis, kā bijušos kolēģus, kuri bez pēdām pazuda staliniskajos GULAGos.

«Zemes īpašnieka Latgalē» (tā viņu dēvē 1929. gadā izdotajā valsts sabiedrisko un politisko darbinieku biogrāfijā uzzīņu krājumā) biogrāfijā daudz neprecizitāšu un mīklu, tāpēc būšu pateicīgs visiem, kuri dalīsies ar atmiņām par Leontiju Špolānski. Viņa dzīve ir diezgan pamācoša — kā varēja ļoti viduvejs politiķis, kurš stiprā mērā palika pat skandalozi pazīstamā M.Kallistratova ēnā, vienpalis deputāts, kurš nepiedereja nevienai partijai, ilg ilgi izmantot vēlēšanu simpālijas? Šis jautājums nebūt nav zaudējis aktualitāti: tuvojas piektais Saeimas vēlēšanas un kur ir garantijas, ka Špolānskim vai Kallistratovam arī mūsdienās nav sekotāju.

Sergejs Kuzņecovs,
vēsturnieks (Daugavpils)

Es vaicāju — kāpēc?

Moto: «Ej, mans bērns!
Un, lai cik dziļā miegā viss vēl dus
Un lai cik dziļā ziema zemī klātu,
No durvīm ej uz durvīm, — ej un klauvē!»
Aspazija

Aglonas bazilikā aprīļa svētdienā jauktais koris «Muklājs» ērģeļu vadījumā dziedāja daudzu pazīstamu komponistu garīgās dziesmas. Vivaldi, Raħmaņinovs, Britens...

Bija atnākuši tikai daži klausītāji, un es vaicāju — kāpēc?

Paveca Verīpa kaut ko nepartraukti stāstīja kādai pēc dievkalpojuma aizkavējušai vecākai klausītājai. Jauna ģimene bija atvedusi līdzī divas atvasītes. Vēl — vienmēr neiztrūkstošā — Aglonas kultūras dzīves un šī pasākuma organizatore. Un koncerts.

Par pasaulē atzīto mūziku es neko vairāk neteikšu, arī izpildījums — apmierinošs, bet kāpēc tāda neatsaucība un bazilika tik tukša?

Kāpēc? Meklēju atbildi, kura visiem jau zināma. Cilvēki nejut vajadzību pēc šādas mūzikas. Ne jau tikai aglonieši. Vispār.

Bet kāpēc tas tā? Turpināju vaicāt sev tālāk. Tad vispirms jānoskaidro, kas tad ir kora vai, šaurākā nozīmē, garīgā mūzika?

Jā, savu laikmetu izsakoša un dziļi nepieciešama māksla. Cilvēku dziļākos pārdzīvojumus izsakoša skaņu māksla.

No visiem mākslas veidiem mūzikai piemīt vislielākais vispārīguma spēks. Varbūt tieši tāpēc tā ir neiztrūkstoša arī visos baznīcas pasākumos? Savukārt klasiskā mūzika savās skaņās ietērpj mūžīgās, laikmetos nemainīgās garīgās vērtības.

Garīgā mūzika? Tā prasa vēl dziļāku līdzpārdzīvojumu, no kā mēs esam tik attālinājušies.

Nē, nē, es nesaucu vis visas tās dziesmas, ko dzied baznīcā, par garīgām, kaut nu būtu tā, ka es kļūdos, tāpat ne viss, kas skan no

kanceles — ir Dieva vārds.

Tātad — mūzika kā patvērumu un reizē atgādinājums par tiecību uz būtisko. Tā ir pasauli un cilvēku harmonizējoša, un tāpēc mums visiem ļoti nepieciešama.

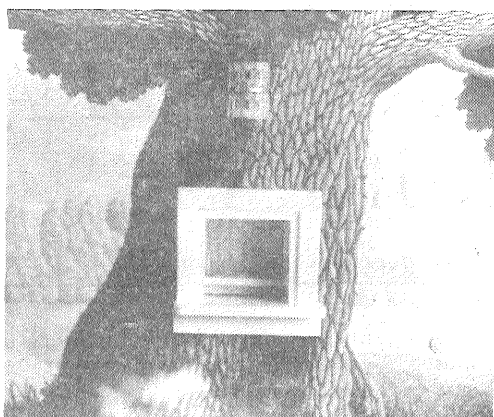
Un te nu es stāvu savā dziļajā neizpratnē un klauvēju pie visām durvīm. Kāpēc neiztrūkstošī ir abu Aglonas vidusskolu audzēkņi, sākot ar septīto klasi, diskotēkās kultūras namā? Kāpēc ar lidmašīnu jālido uz ārzemēm, lai redzētu kādu tur mūžzaļu koku, ja nezīna kā tepat Ciriša krastā smaržo mūsu ievus.

Var jau runāt no visām tribīnēm mūs un svešās zemēs vārda galā piesaucot garīgumu vai arī saņemt algas par garīguma priekšmetu mācīšanu. Bet man ir neizprotami, kāpēc Aglonā nav neviena skolotāja, kurš būtu pats atnācis un aicinājis līdzī kaut vienu savu audzēkni.

Gunārs Ruskulis

Katrs mēs kā varam un protam cīnāties pret inflācijas spaidiem. Dzīves dārdzība aug un valdība pat nejaudā tai līdz pacelt mūsu iztikas minimumu, mūsu dieniskās algas. Attēlā redzamais ozols ar dobumu, kuram priekšā skaists lodziņš, nav vis pūces māja no pasakām, un, ja piekļauvē, tad tajā pusē parādīsies ne jau dusmīgais putns, bet piemīlīga kasiere — tā daži mākslinieki ar humoru cenšas atšķaidīt mūsu rūgtās domas par zemajām algām.

J.Siticka foto

Pīteram Strodam — 100

Vīns nu aktivokajim latgaļu rakstnieceibās vadeitōjīm
un dzymtōs volūdas aparātōjīm
beja sovā laikā veiskups
Pīters STRODS.

Jys ir dzimis 1892. godā 1. majā Varakļōnu pogosta Lelajūs Strodūs. Vyspyrms jys mōcejōs vītejā skolā, tod Pīterpilī, kur studēja goreigajā seminarā un goreigajā akadēmijā. Kars un revolūcija izjauce studiju pabeigšonu. Jys tyka nūreikōts uz dzimtini strōdōt Varakļōnūs.

Kai izceļs prīsters, zynōtnīks un pedagogs Pīters Strods dreiz tyka īsaisteits skolu dorbā Rēzeknē. Byudams par skolu kapelanu, jys atteisteja plašu kulturalū darbu: paleidzēja nūdybynōt un vadeit žurnalu «Zīdūnis», nūdybynōja Latgolas muzeju un biblioteku, kur tyka sakūpōti vērtēigi nūvoda pīminēkli. Skolōtōju kursūs jys laseja lekcijas, pasnāgdams latgaļu volūdu un skaidrōdams tōs gramatiku.

Praktiskajā dorbā jam izaveidēja plašōkō tō laika latgaļu gramatika, kas izgōja 1921. godā un pēc tūreizejōs terminologijas saucēs «Latvīšu volūdas gramatika latgalīšim». Jō darbeibā rodōs tyvs un dzeivs kontakts ar tautas kultūras darbinīkim un nōkusajīm skolōtōjīm.

1923. godā P.Strods dabēja stipendiju studiju turpynōšanai Vīnē un Insbrukā. Tur jys īguva filosofijas doktora grādu. Pēc atsagrīšōnas dzimūnē jys kaidu laiku strōdēja Izgleiteibas ministrijā, skolu vērsvajdē. Dreiz vīn tyka nūreikōts uz goreigū seminaru, kas klīva par P.Stroda golvonū dorba vīu uz vysu myužu.

1937. godā jys tyka īcalts par prelātu un 1947. godā svāto Jākuba katedrale īsvēiteits par veiskupu. Miris 1960. godā 5. augustā. Lūti plaša ir P.Stroda literarō darbeiba. Tei snādzās kai goreigōs tai laiceigōs literatūras laukā. Divdasmytajūs godūs jys beja centēigs pyrmūs atmūdas darbinīku audzēknis. Jys ļūti daudz tyka strōdōjis pi volūdas kūpšōnas un literatūras veicynōšōnas dorba. 1924. godā jys laide klajā pōrlobōtus un tautas volūdai vairōk atbylstūšus ortografijas prīncipus. 1928. godā Strods uzajēme vadeit Latgaļu ortografijas komisiju pi Izgleiteibas ministrijas. Tōs atzynumi tyka publicēti un apstpyrnoti dēļ īvesšōnas Latgolas skolōs. Vāļōk P.Strods sastōdēja pareizraksteibas vōrdneicu un tai atbylstūšu gramatikas konspektu. Ar tū jys lēlā mārā paleidzēja stabilizēt un vysūs latgaļu rokstūs īvesti vīnveideigu pareizraksteibu.

Runojūt par latgaļu izgleiteibas vaicōjūmīm, P.Strods 1929. godā raksteja: «Mums jōsarauga uz tū, ka myusu skūlōtōji tyktu audzynōti pošu tautas dvēseles gorā un ka myusu studenti dōtrōk spātu nūbeigt sovas studijas. Šōs ir divi lītas, kurom mums jōpīgrīz vyslēlōkō vēreiba. Mums iādēļ skaidrs kai dīna: kaidi byus myusu skūlōtōji, mī byus myusu bārni un myusu nōkušō paaudze. Tōpēc vysim latgalīm, kam sovas tautas gors dōrgs un meils, nūteikti un styngri jōstōv par latgalisku skūlu. Jopīmiņ tīkai vīns: latgaliskumu sastōda na tīkai volūdā, bet vysa myusu īpatnējō goreigō

kultura, un tōpēc mums jōstōv par myusu īpatnējū goreigū montu». («Zīdūnis», Nr.4).

Vāļōk ar ryugtumu jys konstatēja, ka latgaļu volūdai palīk tīkai sāta un bazneica.

Goreigajā rakstnieceibā P.Strods ir devis daudzus dorbus. Jau 1922. godā dorbā «Patīseibas maklātōjīm» jys deve atbildi uz vaicōjūmu «Ar kū jaunōtni pasorgōt nu nateiceibas un materialistiskim uzskotim?» 1933. godā snēdze reformātu un pōrlobōtu lyugšōnu grōmotu, nōkušajā godā — ticeibas mōceibas rūkas grōmotu pamatiskolom. «Sv. Augustins un Sv. Akvinas Toms» (1936) ir ļūti nūzeimeigi dorbi myusu filozofiskajā literatūrā. Divus godus vāļōk izdūtais jō dorbs «Kāpēc jātic?» ir kai kūpsavylkums vysim profesora P.Stroda dorbīm un pētejumim. Izdavumam «Musica Sacra» (1937) jys beja par vērsredaktoru.

P.Stroda darbeiba dailliteratūrā golvonā kōrtā izapaude žurnala «Zīdūnis» redigēšōnā un sešus godus vāļōk jaunotnes žurnala «Saulcīte» dybynōšōnā. Ari jys taipai kai cyti skūbynōja jaunotni uz pošdarbeibu literarūs un kulturalūs pulcenu dybynōšōnu un nūsadorbošōnu literarā dryvā. Jys korigēja īsyuteitūs sacerējumus, vērtēja un skaidrēja, kaidā veidā jōtūp lobim daildorbīm un apcerem. Tautas dzeivē žurnalam ir bejis sovs lels īspaidis. Sevišķi Latvijas breivvalsts sōkumā «Zīdūnam» pīkryta pyrnō gaismas nesēja, audzynōtēja un tautas grōmotas nūzeime. Bārniņm tys beja par pyrmū un tyvōkū grōmotu, par mīļōkū losamū vīlu.

Lai audzynōtu tautu, jōpazeist tautas dvēsele. P.Strods zeimeigi raksteja: «Cik maņ beja īspējams īpasazeit ar myusu tautas psihologiju tautas dzismēs, teikōs un pōsokōs, es atrodu šaidas myusu tautas dvēseles īpašēibas: idealisms un sūplōk tam māronais realisms, otimisms pat vysgrytōkajūs dzeives apstōklūs, styngra sovas tautas mīlesteiba, religiozitate un tykumeiba». Šī P.Stroda vōrdi ir par vodušu pamudynōjumu leidz myusu dīnom.

Divdasmytajūs godūs jys ir devis vairōkus skatuves dorbus: «Dzeives vilņūs», «Aizdzireiba» un «Pōvuleņš». Dūdūt lugas Latgolas skotuvem, tyka cyļōts arī Latgolas dzeives aktualūs parōdeibu vaicōjūms.

Mikelis Bukšs, rokstūt par latgaļu atmūdu, par Pīteri Strodu saceja: «Byudams vokoreiropējiski izgleitots, jys īnese myusu dzimlines kulturalajā dorbā jaunus vējus un jaunus praseibas. Par cik tōli snēdzēs jō ītekmē, jys raudzēja pīdūt preseī un grōmotom ausgtōku līmeni un vērtēgōku saturu.

... Strodam vysur un vysūs apstōklūs beja dzeivs kontakts ar tautu un jaunotni. Jys beja lēla stila zynōtnīks un tautas audzynōtōjs atmūdas ideju gorā, sintezējāt tōs ar augstōkū zynōtni teologijā».

Voldemārs Romanovskis

NOVADNIEKS

Galvenais redaktors
Pēteris Pīzelis

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.
Iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Reģistrācijas aplieciņa Nr. 0091. Iespiests valsts īrņmūmā «Daugavpils tipogrāfija» Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena iespiedlōksne. Pas 649 Metiens 9464 eksemplāri (latviešu izdevumam 7075, krievu — 2389).
Studīnājumus pieņem redakcijas grāmaivedībā katru dīnu, izņemot sestdīenas un svētdīenas, no plkst. 10.00 līdz 12.00 un no plkst. 14.00 līdz 17.00. ☎ 22305.
Pasūtījuma indekss 68169.

REPUBLIKAS LAUKU SPORTA SPĒLĒS

Pēc agrāk notikušajām ziemas posma sacensībām (pēc precizētām ziņām rajons atrodas 8. vietā) sākušās 17. lauku sporta spēļu priekšsacīkstes. Pirmie sacensības uzsāks volejbolisti, kuri no 1. līdz 3. maijam Jēkabpilī par vienīgo ceļazīmi uz finālsacensībās Ludzā (pieteikušās 24 komandas) cīnīsies ar Ogres, Krāslavas, Ludzas, Daugavpils un mājnieku komandām. Komandas sastāvs: rīcībnieši — rajona čempioni, kā arī aizkalnieši J.Šnepsts, preiļieši I.Buks, A.Vučāns, O.Hļebņikovs, J.Pastars.

Sieviešu komandu veidos treneres Z.Jakimovas audzēknes. Preiļietim 10. maijā nāksies cīnīties ar LLU, Jēkabpils un Gulbenes komandām. Ceram, ka labi veiksies basketbolistiem. Komanda sastāv no bijušajiem un esošajiem trenera N.Romāņenko audzēkņiem, kuri veiksmīgi piedalījās republikas meistarsacīkšu 2. līgas sacensībās — 1. un 3. vieta. Nupat komandas atgriezās no pārbaudes spēlēm, kur piedalījās Pleskavas apgabala atklātajās meistarsacīkstēs un izcīnīja 1. un 2. vietu.

Vīri Jelgavā priekšsacīkstēs spēkosies ar mājnieku, LLU, Alūksnes, Daugavpils, Ventspils komandām (pieteiktas 23 komandas). Savukārt sievietes sacensības Preiļos no 5. līdz 6. jūnijam un spēlēs ar Bauskas, Balvu un LLU komandām.

Futbolistiem garš priekšsacīkšu posms. Pirmā spēle notiks Krāslavā 3. jūlijā. Pēc tam mūsu pašu Dravnieku stadionā nāksies cīnīties ar spēcīgo Daugavpils komandu — pirmās līgas pārstāvi. Nākošajā sacensību posmā sacensīsies divas labākās komandas no apakšgrupas un tīkai pēc tam uzvarētājs spēlēs finālā.

Pēc rajona čempionāta svaru bumbas ceļšanā ir noskaidroti kandidāti, kuri trenera A.Matuseviča vadībā galvojas startiem Ludzā. Svaru kategoriju secībā tie ir: Aivars Určs, Aleksejs Orlovs, Arnis Vaivods, Pēteris Znotiņš, Arvīds Matusevičs un Jāzeps Brūvers.

Piedalīsies arī orientēšanas sacensībās, kuras notiks Tukuma apkārtnē.

Vieglatlētīkā ceram uz medaļām, varbūt pat uz kādu čempiona titulu. Sacensības pirmie uzsāks maratona skrējēji un 50 kilometru soļotāji, kuri sacensīsies 7. jūnijā Ogrē.

Kā atsevišķs sporta veids sporta spēlēs iekļautas veterānu sporta spēles (spartakiāde). Jau notikušās sacensības novusā, galda tenisā, slēpošanā. Neskatoties uz bezsniega ziemu, rajona slēpošanas veterāni slēpoja Alūksnē un ieguva 7. vietu. Individuāli aizkalnieši Viktors Vasiļjevs izcīnīja bronzas medaļu. Irēna Menšikova un Mudrīte Lozda savās vecuma grupās palika 4. vietā. Paldies jāteic paju sabiedrības «Rainis» priekšsēdētājam L.Spūlim, kurš palīdzēja ar transportu sportistu aizvešanai uz sacensībām.

Basketbolā abas mūsu veterānu komandas iekļuvušās finālsacensībās un tādējādi sev nodrošinājušās vismaz 4. vietu. Priekšsacīkšu barjeras nepārvarēja volejbolisti, tāpēc sievietes palika 2., bet vīrieši 3. vietā zonas sacensībās, kuras notika Preiļos.

Veterāni vēl sacensīsies vieglatlētīkā un basketbolā. Sacensības notiks 27. un 28. jūnijā Jelgavā.

A.Pošeika

Pērkam

Leņina ordeņus. Cena 20 000 rubļu par vienu ordeni vai samaksa valūtā.

Informācija pa tālruni 8-0142-239493 ik dienas no 9 līdz 20 vai arī pa tālruni 8-0142-684633 no 18 līdz 21 (atbildēs latviski).

ADRESE: ER0020, TALLINNA, P.K. «ANORM».

Piezvani jau šodien! Sarunāsim.

Paju sabiedrības «Jersika» valde paziņo,
ka 1992. gada 6. maijā sabiedrības jaunajā klubā plkst. 9.00 notiks paju sabiedrības biedru kopsapulce.

Rēzeknes komercskola
uzņem audzēkņus
1992./93. m. g. latviešu
plūsmas 10. klasē.
Pieteikumus pieņem
Rēzeknē, Kaļķu ielā 12,
tel.22938.

11. maijā pirmo un vienīgo reizi
Preiļu rajonā
Durovas Maskavas zvēru cirks
plkst. 10.00 Preiļu rajona kultūras
namā un plkst. 13.00 Līvānu KN.
Biļešu iepriekšpārdošana. Ieejas
biļete maksā 25 rbļ.

Pārdod
steidzami melnraibu teli. Tel.36603;
* * *
govi. Telefons 54601;
* * *
telus. Tel. 21442 no plkst. 8 līdz 11 vai
pēc 21;
* * *

3 gadus vecu darba ķēvi Maltā, 1. Maija
ielā 33. Tālrunis Maltā 41607;
* * *
govi Aglonā Gulbinkas ielā 6;
* * *
motociklu IZ-Planeta 4K. Tel. 32296.

Maina
labiekārtotu trīsistabu dzīvokli pret diviem dzīvokļiem. Tel. 23567;
* * *
labiekārtotu dzīvokli Rīgā pret līdzvērtīgu Preiļos. Tel. 23968, 21760;
* * *

divistabu dzīvokli ar visām ērtībām pret 3- vai 4-istabu Preiļos. Zvanīt 22035;
* * *

1,5 istabas dzīvokli Preiļos pret lielāku vai lauku māju. Tālrunis 22764 vakaros;
* * *

trīsistabu dzīvokli Preiļos pret divu un vienistabas dzīvokļiem. Zvanīt 21024 vakaros.

Kam tu, māmiņ, projām gāji,
Vai tev nebij' mūsu zēl?
Saulē vēl tik augstu, augstu,
Un mēs visi mazi vēl.
Izsakām līdzjūtību Ingai, Anitai un Raimondam Grauziņiem, MĀTI smiltājā izvadot. Līvānu 1. vidusskolas 10.b, 9.c un 7.c klašu kolektīvi

Tu esi katram viena, tomēr tīkai viena,
Pie kuras kā pie saules bērni turas klāt,
Un tāpēc ir tik grūti, zaļām skujām birstot,
Uz mūžu smagai zemei tevi atdot, māt.
Izsakām dziļu līdzjūtību piederīgajiem sakarā ar mūsu darbinieces Janīnas GRAUZINAS pāragro nāvi. Līvānu bioķīmiskās rūpnīcas kolektīvs

Tu, mīļā māt, nu projām aizej klusi
Tai ceļā pēdējā, no kura nepārnāk...
Skumju brīdī esam kopā ar Valentīnu Podskočevu, MĀTI smiltājā izvadot. Finanšu inspekcijas kolektīvs

Cilvēka mūžs ir tik līdzīgs koklei,
Pārtrūka stīgas, un viss paliek kluss.
I.Silazars
Izsakām līdzjūtību Irēnai Veigulei, BRĀLI smiltājā izvadot. Preiļu siera rūpnīcas kolektīvs

Viss nepazūd, kad, tēti, kapu kalnā
Par tevi vēsas smilšu sauļas krit.
Vēl paliek siltums, ko tu dzīvē devi,
Un kaut kur dziļi sirdī sāpes mīt.
I.Auziņš
Skumju brīdī esam kopā ar Aiju Leščanovu, TĒTI smiltājā izvadot. Preiļu SCO kolektīvs

Stāj mūža laiva, rokas noliek airus,
Ir brauciens galā...
A.Balodis
Izsakām dziļu līdzjūtību Tālvāldim Vitoliņam sakarā ar TĒVA nāvi. Līvānu bioķīmiskās rūpnīcas kolektīvs

Bez tevis, māt,
Mēs tālāk iesim vieni,
Tik paliks atmiņas kā gaiši pavedieni.
Ā.Elksne
Skumju brīdī esam kopā ar Teklas ERTES piederīgajiem, izvadot viņu pēdējā gaitā. Paju sabiedrības «Galēni» valde un arodkomiteja